

Sygn. akt II CSK 785/18

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku Banku (...) w T., M. K. - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ż. i G. Ś. - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ż. przy uczestnictwie Gminy S., S. B. i T. T.

o wydanie depozytu sądowego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 czerwca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania - Gminy S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt VI Ca (...),

1) odrzuca skargę kasacyjną;

2) oddala wniosek Banku (...) w T. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W dniu 18 grudnia 2014 r. Bank Spółdzielczy w T. złożył wniosek o wydanie mu za S. B. kwoty 2 544 052,32 zł złożonej do depozytu przez dłużniczkę Gminę S., ponieważ łączy go z nim umowa factoringu zawarta w dniu 3 sierpnia 2011 r.

Kolejny wniosek o wydanie tej samej kwoty w dniu 22 grudnia 2014 r. złożył komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ż. D. N., prowadząca postępowanie egzekucyjne w stosunku do S. B. z wniosku innych wierzycieli. Ponadto przejęła ona prowadzenie postępowań egzekucyjnych wcześniej prowadzonych przez innych wierzycieli (sprawa I Ns (...)).

Gmina S. złożyła wniosek o wypłatę kwoty złożonej do depozytu sądowego.

Z wnioskiem o wydanie tej kwoty wystąpił także komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ż. G. Ś., kwestionując wyłączne uprawnienie do prowadzenia egzekucji w stosunku do S. B. przez D. N. (sprawa I Ns (...)).

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 6 września 2016 r. orzekł o wydaniu sumy złożonej na rachunek sądowy przez Gminę S. komornikowi D. N. Ustalił, że Gmina S. jako dłużniczka S. B. złożyła wniosek do Sądu Rejonowego w Ż. o złożenie tej sumy do depozytu sądowego i wpłaciła w dniu 18 grudnia 2014 r. na rachunek tego Sądu kwotę 2 544 052, 32 zł. Wniosek ten został prawomocnie oddalony postanowieniem Sądu Rejonowego w Ż. z dnia 17 grudnia 2014 r. (I Ns (...)), z uwagi na zajęcie tej wierzytelności przez komorników egzekwujących zadłużenie wierzyciela Gminy oraz przez administracyjne organy egzekucyjne. Uznał, że Gmina otrzymując pierwsze zajęcie wierzytelności i kwestionując możliwość wypłaty organowi egzekucyjnemu, powinna wpłacić sumę wierzytelności na rachunek depozytowy Ministra Finansów, stosownie do art. 896 § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd Okręgowy w Z. postanowieniem z dnia 26 lutego 2015 r. oddalił apelację Gminy od postanowienia Sądu Rejonowego.

W dniu 6 marca 2015 r. Gmina S. złożyła wniosek o zwrot złożonej do depozytu sumy 2 544 052,31 zł, powołując się na brak podstaw do spełnienia świadczenia, z uwagi na wstrzymanie przez Sąd Apelacyjny w (...) wykonania wyroku wydanego w dniu 27 listopada 2014 r. do czasu ukończenia postępowania kasacyjnego. Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2015 r. (Ns (...)) Sąd Rejonowy oddalił wniosek Gminy, podając że dysponentem tych środków jest komornik, a nie Sąd i do niego Gmina powinna zwrócić się o zwrot tych środków. Podkreślił, że zajęcie tej wierzytelności zostało dokonane wielokrotnie (na podstawie wielu tytułów wykonawczych). Sąd Okręgowy w Z. postanowieniem z dnia 18 grudnia 2015 r. oddalił apelację Gminy, dzielając stanowisko, że suma wierzytelności została złożona do depozytu o charakterze procesowym, a nie materialnym.

Niniejsza sprawa została połączona ze sprawami I Ns (...), INs (...) i I Ns (...) do wspólnego rozpoznania, po podjęciu w nich zawieszono postępowania. Rozstrzygnięte zostało także, w innym postępowaniu, że dalsze

postępowanie egzekucyjne będzie prowadzić komornik D. N.. Sąd Rejonowy podzielił stanowisko wyrażone w omówionych sprawach INs (...) i I Ns (...).

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Z., rozpoznając sprawę na skutek apelacji Banku (...) w T. zmienił postanowienie Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że oddalił wnioski. Sąd ten stwierdził, że Gmina S. wpłaciła do kasy Sądu Rejonowego w Ż. kwotę 2 544 052,32 zł, ale wobec prawomocnego oddalenia wniosku o złożenie jej do depozytu, nigdy nie doszło do powstania depozytu sądowego, o jakim mowa w art. 692 do 693¹⁰ k.p.c. Z tej przyczyny nie zachodzi możliwość dochodzenia zwrotu depozytu, zgodnie z art. 693¹¹ do 693²² k.p.c. Oznacza to, że pieniądze te znajdują się na rachunku Sądu bez podstawy prawnej. O losie tych pieniędzy nie może decydować sąd w ramach postępowania o wydanie, bo nie ma przedmiotu wydania skutecznie złożonego do depozytu. Zagadnienie to leży poza granicami kognicji sądu w tej sprawie. Nie było także podstaw do badania czy i który komornik zajął tę wierzytelność w postępowaniu egzekucyjnym. Takie samo orzeczenie było już wydane przez Sąd Okręgowy w stosunku do innego podmiotu domagającego się wydania pieniędzy. Nie istnieje depozyt w sensie technicznym, nie jest to żadna z form depozytu sądowego, a jedynie stan przepływu środków na rachunek bez podstawy faktycznej i prawnej.

Skarga kasacyjna Gminy S. została oparta na obu podstawach przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dopuszczalność skargi kasacyjnej w postępowaniu nieprocesowym uregulowana została w sposób autonomiczny i samodzielny w art. 519¹ k.p.c. Sięganie zatem przy ocenie tej kwestii równocześnie do treści art. 398² § 1 k.p.c. jest nieuprawnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2001 r., III CZ 74/00, z dnia 30 stycznia 2007 r., IV CZ 118/06, z dnia 7 lutego 2008 r., V CZ 141/07, z dnia 23 marca 2011 r. V CZ 2/11, z dnia 28 października 2011 r., I CZ 110/11, niepublikowane). Stosownie do treści § 1 tego przepisu: od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie - w sprawach z zakresu prawa osobowego,

rzeczowego i spadkowego - przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Orzeczenie kończy postępowanie w sprawie, gdy zawiera, co do zasady, merytoryczne rozstrzygnięcie istniejącego sporu.

Postanowienie o złożeniu przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego (art. 692 k.p.c.), podobnie, jak i o jego zwrot (art. 693¹¹ k.p.c.), czy wydanie (art. 693¹⁴ k.p.c.) nie stanowi tak pojmowanego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Postępowanie o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego jest sprawą z zakresu prawa zobowiązań, rozpatrywaną w postępowaniu nieprocesowym, w której, stosownie do treści art. 519¹ § 1 k.p.c., skarga kasacyjna nie przysługuje.

Dodanie pkt 5 do art. 519¹ § 4 k.p.c. nie uzasadnia wnioskowania a contrario i przyjęcia, iż pozostałe rozstrzygnięcia zapadłe w odniesieniu do złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego mogą zostać zaskarżone skargą kasacyjną.

Postępowanie w niniejszej sprawie obejmowało żądania wydania kwoty wpłaconej przez Gminę i chociaż uczestnicy powoływali się na złożenie tej sumy do depozytu sądowego, to bezsporne było, że wniosek Gminy o złożenie do depozytu został prawomocnie oddalony. Nie było zatem podstaw do uznania, że mogły znaleźć zastosowanie przepisy objęte art. 693¹¹ i następnymi k.p.c. Zaskarżone postanowienie stwierdzające bezzasadność żądań nie było orzeczeniem kończącym sprawę i nie przysługiwała od niego skarga kasacyjna, ponieważ nie należy do kategorii spraw wymienionych w art. 519¹ § 1 k.p.c., jak też brak przepisu szczególnego, przewidującego dopuszczalność zaskarżenia. Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną jako niedopuszczalną. Żądanie przez wnioskodawcę zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego zostało oddalone, ponieważ odpowiedź na skargę kasacyjną nie zawierała stanowiska w przedmiocie dopuszczalności tej skargi.